

Чи включається до доходу платника податків – внутрішньо переміщеної особи дохід у вигляді благодійної допомоги?

Податківці інформують, чи включається до загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платника податків – внутрішньо переміщеної особи дохід у вигляді благодійної допомоги, яка виплачується (надається) благодійниками – резидентами.

Відповідно до п. 2 частини першої ст. 1 Закону України від 05 липня 2012 року № 5073-VI «Про благодійну діяльність та благодійні організації» із змінами та доповненнями благодійна діяльність – це добровільна особиста та/або майнова допомога для досягнення визначених Законом № 5073 цілей, що не передбачає одержання благодійником прибутку, а також сплати будь-якої винагороди або компенсації благодійнику від імені або за дорученням бенефіціара.

При цьому, благодійник – це дієздатна фізична особа або юридична особа приватного права (у тому числі благодійна організація), яка добровільно здійснює один чи декілька видів благодійної діяльності (п. 5 частини першої ст. 1 Закону № 5073).

Згідно з частиною першою ст. 1 Закону України від 20 жовтня 2014 року № 1706-VII «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» із змінами та доповненнями внутрішньо переміщеною особою є громадянин України, іноземець або особа без громадянства, яка перебуває на території України на законних підставах та має право на постійне проживання в Україні, яку змусили залишити або покинути своє місце проживання у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру.

Порядок оподаткування доходів фізичних осіб регулюється розд. IV Податкового кодексу України від 02 грудня 2010 року № 2755-VI (далі – ПКУ), відповідно до п.п. 163.1.1 п. 163.1 ст. 163 якого об'єктом оподаткування резидента є загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід. Перелік доходів, які не включаються до загального місячного (річного) оподатковуваного доходу визначено ст. 165 ПКУ.

Відповідно до п.п. 165.1.54 п. 165.1 ст. 165 ПКУ до загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платника податків не включається сума (вартість) благодійної допомоги, виплаченої (наданої) благодійниками, у тому числі благодійниками – фізичними особами, які внесені до Реєстру волонтерів антитерористичної операції та/або здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії російської федерації, в порядку, визначеному Законом № 5073 або у порядку, визначеному Законом № 5073, на користь, зокрема:

фізичних осіб, які мешкають (мешкали) на території населених пунктів, де проводиться (проводилася) антитерористична операція, та/або вимушено покинули місце проживання у зв'язку з проведенням антитерористичної операції в таких населених пунктах (абзац четвертий п.п. «а» п.п. 165.1.54 п. 165.1 ст. 165 ПКУ);

фізичних осіб, які мешкали на території Автономної Республіки Крим та вимушено покинули місце проживання у зв'язку з тимчасовою окупацією території України, визначеної Законом України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» (абзац п'ятий п.п. «а» п.п. 165.1.54 п. 165.1 ст. 165 ПКУ);

фізичних осіб, які мешкають (мешкали) на території населених пунктів, в яких проводяться (проводилися) бойові дії, та/або які вимушено покинули місце проживання у зв'язку з проведенням бойових дій у таких населених пунктах (абзац четвертий п.п. «в» п.п. 165.1.54 п. 165.1 ст. 165 ПКУ).

Порядок оподаткування благодійної допомоги регламентується п. 170.7 ст. 170 ПКУ, відповідно до п.п. «в» п.п. 170.7.2 якого не включається до оподатковуваного доходу цільова або нецільова благодійна допомога, що надається платнику податку, який постраждав внаслідок збройної агресії російської федерації у період дії правового режиму воєнного, надзвичайного стану.

Благодійна допомога, що надається на зазначені цілі, повинна розподілятися через державний чи місцевий бюджет або через банківські рахунки благодійних організацій, Товариства Червоного Хреста України, внесених до Реєстру неприбуткових організацій та установ.

Порядок підтвердження статусу осіб, які постраждали внаслідок збройної агресії російської федерації проти України у період дії правового режиму воєнного, надзвичайного стану, з метою не включення до оподатковуваного доходу фізичних осіб – платників податку доходів, отриманих у вигляді цільової або нецільової благодійної допомоги, визначається Кабінетом Міністрів України.

Крім того, п.п. 170.7.8 п. 170.7 ст. 170 ПКУ визначено, що не включається до оподатковуваного доходу благодійна допомога, що надається згідно з п.п. 165.1.54 п. 165.1 ст. 165 ПКУ:

а) у будь-якій сумі (вартості), що надається, зокрема:

платникам податку, визначеним, абзацами третім – п'ятим п.п. «а», абзацами третім і четвертим п.п. «в» п.п. 165.1.54 п. 165.1 ст. 165 ПКУ, як допомога на лікування та медичне обслуговування (обстеження, діагностику), у тому числі – для оплати (компенсації) вартості лікарських засобів, донорських компонентів, виробів медичного призначення, технічних та інших засобів реабілітації, платних послуг з лікування, забезпечення виробами медичного призначення, технічними та іншими засобами реабілітації, послуг медичної реабілітації, санаторно-курортного оздоровлення;

б) у сумі, що сукупно протягом звітного (податкового) року не перевищує 500 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного (податкового) року, – на відновлення втраченого майна, на житлові, соціальні і побутові потреби та на інші потреби згідно з переліком, що визначається КМУ, що виникли у платників податку, визначених п.п. 165.1.54 п. 165.1 ст. 165 ПКУ. Якщо загальна сума отриманої благодійної допомоги протягом звітного (податкового) року перевищує зазначений граничний розмір, сума перевищення над таким розміром оподатковується за ставкою, встановленою п. 167.1 ст. 167 ПКУ, і платник податку зобов'язаний подати річну податкову декларацію про майновий стан і доходи із зазначенням сум благодійної допомоги.

При цьому постановою КМУ від 26 листопада 2014 року № 653 затверджено перелік потреб, сума благодійної допомоги для задоволення яких не включається до оподатковуваного доходу платників податку на доходи фізичних осіб.

Тимчасово, починаючи з дати введення в Україні воєнного стану до його припинення або скасування положення абзацу четвертого п.п. «в» п.п. 165.1.54 п. 165.1 ст. 165 ПКУ застосовуються з урахуванням такої особливості: до визначення в установленому КМУ порядку Переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих російською федерацією, статус фізичних осіб – платників податку, які отримують благодійну допомогу, виплачену (надану) благодійниками, у тому числі благодійниками – фізичними особами (далі – Перелік територій), у порядку, визначеному Законом № 5073, визначається самостійно надавачами благодійної допомоги (п. 25 підрозд. 1 розд. XX «Перехідні положення» ПКУ).

Водночас постановою КМУ від 06 грудня 2022 року № 1364 «Деякі питання формування переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією» визначено, що перелік територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих російською федерацією, затверджується Міністерством з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій за формою згідно з додатком за погодженням з Міністерством оборони на підставі пропозицій відповідних обласних, Київської міської військових адміністрацій.

Так, Перелік територій затверджено наказом Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України від 22.12.2022 № 309 зі змінами.

Враховуючи викладене, якщо дохід у вигляді благодійної допомоги, виплачується (надається) благодійниками, у тому числі благодійниками – фізичними особами, які внесені до Реєстру волонтерів антитерористичної операції та/або здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії російської федерації, в порядку, визначеному Законом № 5073, або у порядку, визначеному Законом № 5073, на користь фізичних осіб, які зазначені в абзацах четвертому та п'ятому п.п. «а», абзаці четвертому п.п. «в» п.п. 165.1.54 п. 165.1 ст. 165 ПКУ, то сума такої допомоги не включається до загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платника податків, за умов дотримання вимог, визначених п.п. 170.7.8 п. 170.7 ст. 170 ПКУ та пп. 25 і 26 підрозд. 1 розд. XX «Перехідні положення» ПКУ.